

Νέα στοιχεία στο φως από τις ανασκαφές στην Παλαίπαφο

[/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα](#)

Στον τύμβο και στο ανατολικό τείχος της Λάονας επικεντρώθηκαν οι ανασκαφές στη φετινή αποστολή της Ερευνητικής Μονάδας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Παλαίπαφο.

Στη βόρεια όψη του ανακτόρου αποκαλύφθηκε μια άγνωστη επέκταση η οποία αποτελείται από μεγάλη, σχεδόν τετράγωνη, βάση αμυντικού πύργου που συνδέεται στα ανατολικά με ένα νέο τμήμα του ανατολικού τείχους. Επίσης εντοπίστηκε ένα εντελώς νέο σύμπλεγμα με διαφορετικό προσανατολισμό και θεμελιωμένο σε χαμηλότερο επίπεδο εξωτερικά του τείχους της Λάονας. Όπως σημειώνει η αποστολή, είναι η πρώτη φορά που σε ένα από τους οικιστικούς θύλακες της ιδρυτικής φάσης της Αρχαίας Πάφου αναγνωρίζεται κτιστό λίθινο μνημείο του 13-12 αι. π.Χ.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υφυπουργείου Πολιτισμού ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης των ετήσιων ερευνών πεδίου 2024 Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας, ΠΚ του Πανεπιστημίου Κύπρου | στην Παλαίπαφο, τις οποίες διευθύνει από το 2006 η καθηγήτρια Μαρία Ιακώβου στο πλαίσιο του προγράμματος ανάλυσης τοπίου, 'Palaeraphos Urban Landscape Project' (PULP) (Εικ.1). Στη θερινή αποστολή του 2024 συμμετείχαν, εκτός από τα τακτικά μέλη

της αποστολής, προπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές και πολλοί απόφοιτοι του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΠΚ, καθώς και μεταδιδακτορικοί ερευνητές από το Πανεπιστήμιο UNISTRASI της Σιένας με τον καθηγητή τους Δρ Jacopo Tabolli. Την αποστολή συμπλήρωσαν οι συνεργάτες του προγράμματος Παλαιπάφου από το ΤΕΠΑΚ, Άθως Αγαπίου, διαχειριστής ψηφιακών δεδομένων και Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών του PULP, και Κυριάκος Θεμιστοκλέους, υπεύθυνος για την ετήσια ανανέωση της ορθοφωτογραφίας του τοπίου. Η επιχείρηση είχε διάρκεια πέντε βδομάδων και επικεντρώθηκε σε δυο στόχους: στον τύμβο και στο ανατολικό τείχος της Λάονας (Εικ.2) που φαίνεται να συνδέει τη Λάονα με το οροπέδιο Χατζηαπτουλλά ως τμήματα μιας ενιαίας τειχισμένης ακρόπολης.

Πρώτος στόχος της φετινής αποστολής ήταν ο εντοπισμός του επιπέδου πάνω στο οποίο αναγέρθηκε ο τύμβος της Λάονας. Διαπιστώθηκε ότι οι μηχανικοί-αρχιτέκτονες του τύμβου αντί να κτίσουν τον τύμβο στο δάπεδο χρήσης της εσωτερικής όψης του προγενέστερου Κυπρο-Κλασικού τείχους (που θάφτηκε και διατηρήθηκε μέσα στον τύμβο), επέλεξαν να αφαιρέσουν το δάπεδο και να θεμελιώσουν τον τύμβο σε ένα χαμηλότερο (κατά μισό μέτρο) και σταθερότερο γεωλογικό υπέδαφος. Η δυτική τομή η οποία έγινε από την κορυφή του τύμβου, που βρίσκεται στα 114 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, ολοκληρώθηκε μετά

από 60 μέτρα όταν έφτασε στη δυτική άκρια του λοφίσκου της Λαόνας. Το πρώτο στρώμα από κόκκινο πηλό, με το οποίο ξεκίνησε να κτίζεται ο τύμβος, εντοπίζεται στα 105,5 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Η δυτική τομή έδειξε ότι όλα τα στρώματα κατασκευής του τύμβου, που φτάνει στην κορυφή στο ύψος των 8,5 μέτρων, είναι κατασκευασμένα με προδιαγραφές ανθεκτικότητας του μείγματος και εναλλάσσονται με στρώσεις από συμπιεσμένη μάργα (εικ.3). Υπολογίζεται ότι για το κτίσιμο του χρειάστηκαν συνολικά 10.000 κυβικά μέτρα μάργας και σύνθετων στρωμάτων πηλού σε διαφορετικές αποχρώσεις. Αυτή η επιβεβαίωση καθιστά τον τύμβο Λαόνας το μεγαλύτερο κτιστό μνημείο της αρχαίας Κύπρου.

Η ανέγερση του τύμβου εξακολουθεί να τοποθετείται στον ύστερο 4ο αιώνα π.Χ., στην περίοδο που ιστορικά ταυτίζεται με τη σύγκρουση των Μακεδόνων διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αναμφίβολα, η κατασκευή του είναι έργο έμπειρων κατασκευαστών τύμβων, ενός μνημειακού ταφικού μνημείου που - με μοναδική εξαίρεση τον σύγχρονο αλλά μικρότερο τύμβο του κενотаφίου της Σαλαμίνας - ήταν ξένο στην ταφική αρχιτεκτονική της Κύπρου.

Η έρευνα του προηγούμενου έτους (2023) κατέδειξε ότι η αβαθής λεκάνη ανάμεσα στη Λάονα και το Χατζηαπτουλλά δεν είναι φυσική αλλά το αποτέλεσμα ανθρωπογενών παρεμβάσεων που μπορούν να αποδοθούν στην αφαίρεση ιζημάτων για την κατασκευή του τύμβου. Αυτό εξηγεί και τη διάβρωση και κατάρρευση εντός της λεκάνης της εσωτερικής λιθοδομής, μήκους 25 μέτρων, της μνημειακής οχύρωσης της Λάονας, καθώς και των τοίχων αντιστήριξης της βόρειας πλευράς των μνημείων της ακρόπολης του Χατζηαπτουλλά. Αποδεικνύεται ότι ο τύμβος, παρά το ανεπανάληπτο μέγεθός του, έχει σκεπάσει μόνο ένα τμήμα 65 μέτρων του ανατολικού τείχους της Λάονας, το οποίο συνεχίζει την πορεία του προς νότο (εικ.4 α-β) και να διανύει τη μικρή απόσταση που το χωρίζει από το οροπέδιο Χατζηαπτουλλά.

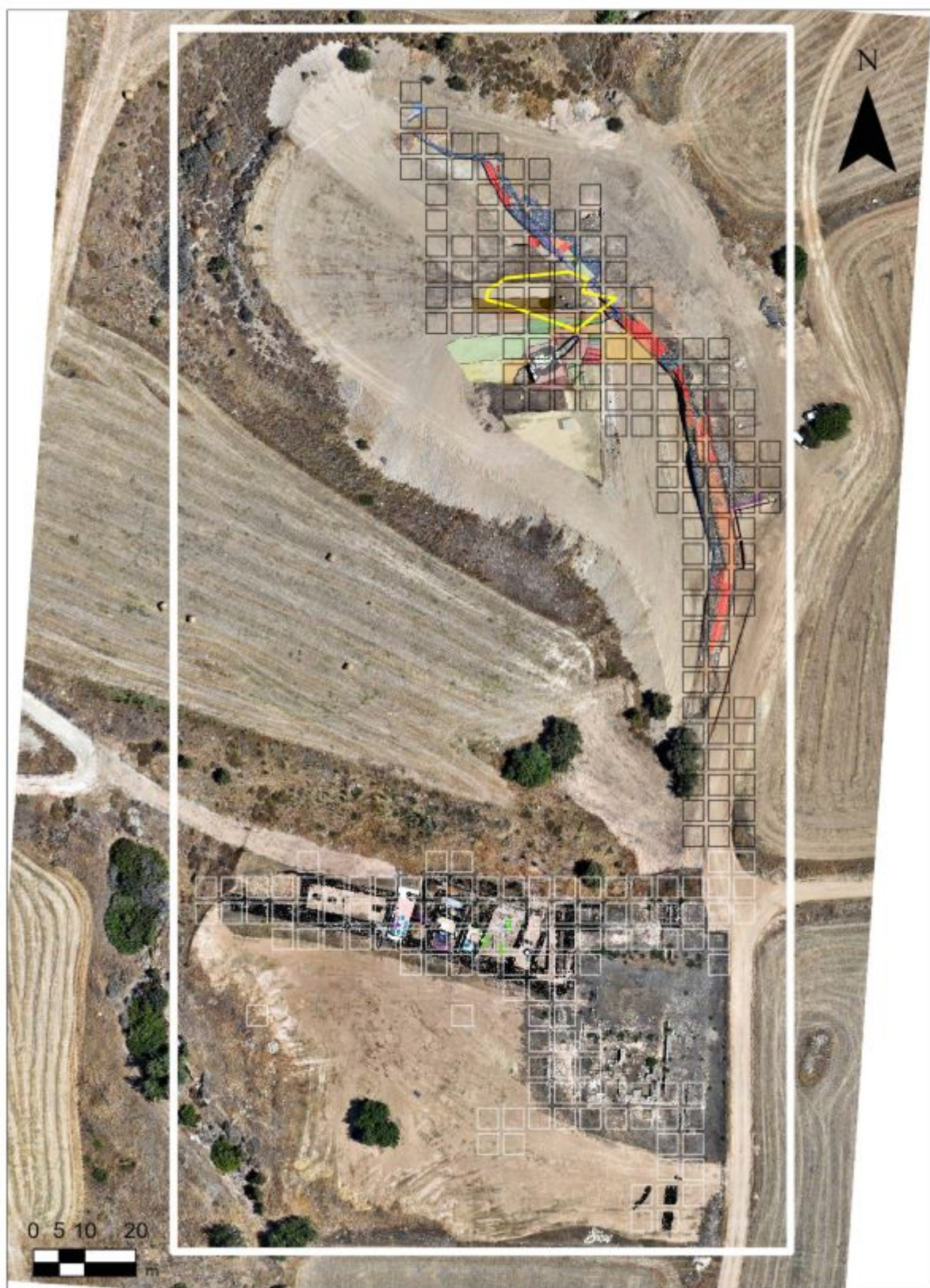
Για αυτό, ο δεύτερος στόχος της θερινής αποστολής 2024 ήταν η πλήρης διερεύνηση της περιοχής ανάμεσα στα ανατολικά όρια του τείχους Λάονας και στο ανατολικό τείχος που προστατεύει το ανακτορικό σύμπλεγμα στην ακρόπολη του Χατζηαπτουλλά. Η διερευνητική ανασκαφή διεξήχθη σε τρία σημεία:

(1) Στη βόρεια όψη του ανακτόρου: αποκαλύφθηκε μια άγνωστη επέκταση η οποία αποτελείται από μεγάλη, σχεδόν τετράγωνη, βάση αμυντικού πύργου (εικ.5) που συνδέεται στα ανατολικά με ένα νέο τμήμα του ανατολικού τείχους. Η λίθινη τοιχοποιία διατηρείται σε ύψος ενός περίπου μέτρου και όλες οι γωνίες είναι κατασκευασμένες με κατεργασμένους λίθους.

(2) Στην ενδιάμεση απόσταση ανατολικά της αβαθούς λεκάνης: εντοπίστηκε ένα εντελώς νέο σύμπλεγμα με διαφορετικό προσανατολισμό και θεμελιωμένο σε χαμηλότερο επίπεδο εξωτερικά του τείχους της Λάονας. Και σε αυτό η τοιχοποιία διατηρείται σε εντυπωσιακό ύψος. Η χρονολόγησή του παραμένει ασαφής αλλά είναι πιθανότατα ένα κατά πολύ αρχαιότερο σύμπλεγμα.

(3) Στο σημείο εξωτερικά του τείχους Λάονας, όπου το 2023 εντοπίστηκε η γωνία αρχαιότερου λίθινου μνημείου το οποίο υπερκαλύπτει η Κυπρο-Κλασική οχύρωση: ολοκληρώθηκε η αποκάλυψή του μέχρι τη βάση θεμελίωσης και επιβεβαιώθηκε ότι ένα σημαντικό τμήμα του με εντυπωσιακούς κατεργασμένους λίθους ενσωματώθηκε στο τείχος της Λάονας. Ένας εξ αυτών φέρει εγχάρακτα γκράφιτι πλοίων. Παράλληλα έγινε τομή στο εύρος του τείχους η οποία έδειξε ότι κάτω από τα Κυπρο-Κλασικά στρώματα της οχύρωσης διατηρούνται έξι οριζόντιες σειρές κατεργασμένων λίθων του αρχαιότερου μνημείου. Η κεραμική που απομονώθηκε στη θεμελίωση και στο δάπεδο χρήσης του το χρονολογεί στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Είναι η πρώτη φορά που σε ένα από τους οικιστικούς θύλακες της ιδρυτικής φάσης της Αρχαίας Πάφου αναγνωρίζεται κτιστό λίθινο μνημείο του 13-

12 αι. π.Χ.

Η έκταση των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν από το 2009 ως και σήμερα στη Λάονα και Χατζηαπτουλλά αποκαλύπτοντας κυρίως μνημεία της ακρόπολης του 5ου-4ου αιώνα π.Χ. έχει εμβαδόν 28,800 τετραγωνικά μέτρα και διαστάσεις 120 μ. x 240 μ. (εικ.6).

phileneews.com